

Tlačová správa

Voľby 2020: Dostatok kvalitných informácií aj napriek dezinformačným snahám

Bratislava, 24. marca 2020 – Podľa spoločnej správy MEMO 98 a GLOBSEC Policy Institute mali slovenskí občania v ostatných parlamentných voľbách dostatok informácií na kvalifikované rozhodovanie. Verejnoprávnu funkciu RTVS však suplovali hlavne súkromné médiá. Hoci primárnym zdrojom politických informácií ostáva televízia, v nedávnej predvolebnej kampani zohral zásadnú rolu Facebook. Útočné a manipulatívne naratívy však koordinovane šírili nielen pochybné facebookové stránky a skupiny, ale preberali ich aj priamo strany a politici. Tým sa stávali súčasťou bežného politického diskurzu. Tieto a ďalšie zistenia konštatujú analytici v správe *Slovenské voľby 2020 v informačnom priestore*.

Hýbateľom kampane bol Facebook

Fenoménom volieb bola zásadná rola Facebooku, ktorý prvýkrát výraznejšie ovplyvnil spôsob informovania počas kampane pred parlamentnými voľbami na Slovensku. Aj keď treba zdôrazniť, že v porovnaní s televíziou trikrát menej ľudí čerpá politické informácie z webov a až šesťkrát menej ľudí zo sociálnych médií.

Facebook pravdepodobne výrazne prispel aj k zmene volebnej dynamiky, keď video hnutia OĽaNO *Pred Počiatkovou vilou na francúzskej Riviére* dosiahlo viac ako 1,6 milióna videní, pričom aj iné videá hnutia patrili k najviac interaktívnym postom.

Na druhej strane Facebook nebol schopný v rámci predvolebnej kampane zabezpečiť jednotnú implementáciu pravidiel, ktoré mali zvýšiť transparentnosť politickej reklamy a dodržiavanie vlastných komunitných štandardov. Ani zriadenie špeciálneho fact-checkera pár dní pred voľbami neznižilo množstvo problematického obsahu.

Zatiaľ čo problematické reklamy strany SMER-SD portál YouTube stopol, na Facebooku bežali ďalej. Facebook síce pozastavil pro-kotlebovský Kulturblog a niekoľko ďalších stránok podporujúcich ĽSNS, tie však promptne zareagovali založením nových stránok, ktoré bez problémov fungujú ďalej.

Silnejúce sociálne médiá priniesli viac manipulatívneho obsahu, šírili sa koordinovane

Rastúci vplyv sociálnych médií so sebou priniesol aj viac neoverených a manipulatívnych informácií, ktoré ľudí utvrdzovali v ich predsudkoch. Sociálne médiá a informačné manipulácie sú aj v zahraničí čoraz viac vnímané ako potenciálna hrozba pre integritu volieb. Ukázalo sa, že situácia na Slovensku je podobná.

„Významnú úlohu v predvolebnej kampani zohrali webové a facebookové stránky, ktoré aj bez oficiálnej príslušnosti presadzovali záujmy určitých politických strán, hlavne ĽSNS. Vytvárali tak prepracovanú sieť podporovateľov a šíriteľov, ktorí systematicky a opakovane zdieľali obsah priaznivý pre tieto strany,“ vysvetľuje Katarína Klingová, senior analytička organizácie GLOBSEC Policy Institute.

V novej správe *Slovenské voľby 2020 v informačnom priestore* sa nachádza prípadová štúdia článku z kotlebovského webu Magazín 1. Tá ukazuje, ako kotlebovské stránky a skupiny na Facebooku vo viacerých vlnách šíрили naratívy zľahčujúce extrémistickú povahu L'SNS.

Terčom útokov bol liberalizmus. *„Dôsledkom systematického propagovania naratívu liberalizmu ako hrozby, bolo spochybňovanie liberálnej demokracie ako najvhodnejšieho politického zriadenia pre SR napríklad aj významnými verejnými činiteľmi,“* hovorí Miroslava Sawiris, analytička z organizácie GLOBSEC, ktorá sa dlhodobo venuje vplyvu dezinformácií na voľby.

Verejnoprávnosť suplovali najmä súkromné médiá

„Je škoda, že v čase, keď nám informačné prostredie zasmraďujú rôzne dezinformačné naratívy, nemáme väčšiu oporu vo verejnoprávnych médiách, ktoré by boli neustranným a spoľahlivým zdrojom informácií,“ hovorí Rastó Kužel z organizácie MEMO 98, ktorá sa už viac ako dvadsať rokov celosvetovo venuje pôsobeniu médií počas volebných kampaní. RTVS si podľa neho nespĺnila svoju verejnoprávnu funkciu. Myslí si, že zákonnú požiadavku neustrannosti počas volebnej kampane kompromitovala podporou strán vládnej koalície. Viditeľné to bolo predovšetkým v priestore a spôsobe prezentácie vlády a Slovenskej národnej strany. Strana Andreja Danko sa tešila nadštandardnej pozornosti v spravodajstve. V diskusnej relácii *O 5 minút 12* bola počas kampane dokonca najčastejším hosťom.

„Našťastie niektoré súkromné médiá dlhodobo prinášajú informácie, ktoré sú dôležité pre demokratický charakter krajiny, napríklad systematické upozorňovanie na hrozbu fašizmu. Zároveň svojím výrazným kritickým nastavením tlačia verejné orgány k väčšej zodpovednosti,“ dopĺňa Ivan Godársky z MEMO 98. Mnohé diskusné a multimediálne formáty, ako aj analytický postoj viacerých online médií prispeli k faktu, že občania mali v parlamentných voľbách dostatok kvalitných a rôznorodých informácií.

Kontakty pre médiá

Peter Jančárik, jancarik@seesame.com, 0910 999 882

Rastó Kužel, kuzel@memo98.sk, 0905 493 591

Henrieta Kunová, henrieta.kunova@globsec.org, 0904 869 303